

Το άγγιγμα

του Νίκου Ρούσου

«Εκείνο το μεσημέρι, η ζέση ήταν ανυπόφορη. Ακόμη και τα σεντόνια ιδρώναν. Ξαπλωμένη, με το κεφάλι βαρύ, η Μπεατρίς παραδινόταν σε έναν ύπνο ακατάδεκτο. Περισσότερο διποδυμύσε. Το κρεβάτι της ήταν δίπλα στο παράθυρο και ο ήλιος τη κρυφοκοπούσε ενοχλητικά και με αυδάθεια.... Ξάφνου ένα απαλό δροσερό αεράκι φύσηξε, παρασέρνοντας τη κουρτίνα η οποία άγγιξε τρυφερά τη πλάτη της Μπεατρίς. Ετούτο το απρόσμενο χάδι, μια φιλική αναπνοή της εξοχής, ήταν ασφαλώς το πιο όμορφο, αδώο και ταυτόχρονα ερωτικό χάδι εκείνου του καλοκαιριού.» (Vladimir Miller).

Το πραγματικά απολαυστικό άγγιγμα είναι κατά τη γνώμη μου το ανθρώπινο. Εκείνο όπου παρασύρει μαζί του σαν άνεμος τα ανθρώπινα συναισθήματα και τα επικοινωνεί. Ο συγγραφέας του πιο πάνω αποσπάσματος μάλλον χρησιμοποίησε αυτό το εκφραστικό μέσο(το χάδι της κουρτίνας) χάριν μιας εμφανούς τάσης μυθιστορηματικού ανθρωπομορφισμού, πιθανότατα στα πλαίσια ενός ιστορικά ξεπερασμένου φιλοσοφικού ρομαντισμού. Διότι το άγγιγμα είναι το πιο πρωτόγονο και ίσως το πιο εκφραστικό και αυταπόδεικτο μέσο που χρησιμοποιεί ο άνθρωπος για να επιβεβαιώσει τη παρουσία του στον διπλανό του. Το άγγιγμα ασφαλώς δεν είναι μονάχα απολαυστικό. Είναι αντανάκλαση μιας ορισμένης κοινωνικής σχέσης. Είναι φορέας της κατακτημένης, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, οικειότητας. Σηματοδοτείται διαρκώς από την επιθυμία για εγγύτητα ή εξουσία. Το άγγιγμα τόσο παλιό όσο και η ανθρώπινη φάρα αποκτά χρώματα, ένταση, νόημα και τα μεταδίδει σε μια ιεροτελεστία της αφής. Το συναντάμε σαν μια έκρηξη σημειολογικής πολυμορφίας στο διαρκώς μεταβαλλόμενο σύμπαν του περιεχομένου του.

Το άγγιγμα είναι μια πολύ σημαντική υπόθεση. Τούτο βεβαιώνεται εμπειρικά από το γεγονός ότι δεν επιτρέπουμε στον καθένα να μας αγγίξει. Γύρω από το σώμα μας αισθανόμαστε πως υπάρχει ένα αόρατο σύνορο, μια ζώνη εγγύτητας όπου όταν ξεπεραστεί, χωρίς τη συγκατάθεσή μας νιώθουμε αμήχανα.. Είναι ιερό αυτό το διαισθητικά γνωστό σε μας άσυλο. Πόση δυσφορία αιωρείται στο μαγαιάτικο αέρα ενός αστικού λεωφορείου μιας μεγαλούπολης όταν το στριμωξίδι αναγκάζει τα σώματα των επιβατών να αγγίζονται μεταξύ τους, να προσκρούουν βίαια σε κάθε απότομο φρενάρισμα, να αγανακτούν πολιτισμένα στη μάχη για μια χειρολαβή! Το άγγιγμα του σώματός μας το διαχειριζόμαστε κοινωνικά. Το επιτρέπουμε υπό προϋποθέσεις. Το παραχωρούμε υποκύπτοντας στην εξουσία της γοντείας ή της γνώσης.

Το άγγιγμα

του Νίκου Ρούσσου

στιβαρή τρυφερότητα όταν προσφέρεται απλόχερα ως ένδειξη αγάπης. Το βλέμμα του ερωτευμένου όσο πειστικό και να είναι, τα λόγια του όσο εκφραστικά και να προφέρονται, δε μπορούν να συναγωνιστούν τη συναισθηματική θύελλα, το παραλήρημα του σώματος, το φλογερό ανατρίχιασμα που προκαλεί ένα διστακτικό έστω άγγιγμα του αγαπημένου προσώπου. Η μητέρα καθουσαχάζει το βρέφος της με το χάδι και εκείνο με τη σειρά του ότι αντικρίζει θέλει να το αγγίξει. Με αυτό τον τρόπο μαθαίνει τον κόσμο. Με αυτόν τον τρόπο λιποτακτεί η ανασφάλεια του καινούριου και άγνωστου, μπροστά στο μεγαλείο του γνωσιακού επικοινωνοδημήματος της ανθρώπινης κοινωνικοποίησης

Φροντίδα και απαγόρευση δένονται με το άγγιγμα, από τις πρώτες μας στιγμές σε αυτόν τον κόσμο. Το άγγιγμα είναι ικανό να προκαλέσει ένα ξέσπασμα γέλιου όσο και ένα ξέσπασμα κλάματος. Υπάρχει το καλό άγγιγμα που επιβραβεύεται με χαμόγελα και λόγια ενθαρρυντικά και το κακό εκείνο που τιμωρείται για λόγους υγιεινής, αυτοπροστασίας ή και σεβασμού. Το παιδί μέσα σε έναν κόσμο με αγγιγματα ευεργετικά της αυτόχθονης περιέργειάς του αλλά και απαγορευτικά καλείται να κοινωνικοποιηθεί, κανονικοποιώντας τις ορμές του, και τρέφοντας τη γνώση του για μια πραγματικότητα απτή αλλά όχι πάντα αυτόνοπη ή και λογική.

Το άγγιγμα βέβαια, εντάσσεται μέσα σε μια ολόκληρη εργαλειακή αντίληψη για το πώς διαχειριζόμαστε το σώμα μας, το δικαίωμα μας πάνω σε αυτό ή στο σώμα του συνανθρώπου μας, για την ηθική απολογητική του αισθησιασμού και κυρίως για το δικαίωμα των εξουσιών πάνω μας. Υπάρχουν κώδικες του αγγιγματος. Δεδομένοι και κοινωνικά αποδεκτοί τρόποι να αγγίζουμε. Όπως η χειραψία λόγου χάριν. Το άγγιγμα όπως προείπαμε μεταφέρει σημεία κοινωνικού ελέγχου και τούτο συνεπάγεται πως αποδίδει θεατρικά την ιεραρχία. Ο διευθυντής ας πούμε μιας μεγάλης εταιρίας μπορεί να αγγίξει φιλικά στη πλάτη έναν υφιστάμενό του, το αντίστροφο όμως μας φαίνεται αδιανόητο. Οι εξουσίες μεταχειρίζονται το άγγιγμα, βεβηλώνοντας το σωματικό μας άσυλο. Χρησιμοποιώντας τη γνώση, τον νόμο ή τη συγγνή ισχύ τους, με πολλές διαφορετικές προφάσεις έχουν το δικαίωμα στην επιβολή της σωματικής διερεύνησης. Ο έγκλειστος σε ένα ψυχιατρείο υπόκειται σε σωρό αγγιγμάτων ακόμη και κακοποιητικών με τη πρόφαση της φροντίδας ή του σωφρονισμού του, αντίθετα όταν εκείνος αγγίξει κάποιον από το νοσηλευτικό προσωπικό, ετούτο θεωρείται σημάδι της ασθένειάς του και πατάσσεται πάραυτα με σωματική ή χημική καθήλωση.

Το άγγιγμα

του Νίκου Ρούσσου

στιγματισμένο συνάνθρωπό μας. Λες και το άγγιγμα να έχει μια μαγική δύναμη. Σα να γινόμαστε ένα με αυτό που αγγίζουμε. Ετούτη η παραφορά που κάνει τους ερωτευμένους να αισθάνονται αιώνια δεμένοι, κάνει τον μισαλλόδοξο άνθρωπο να σικαίνεται περισσότερο τον αλλόδοξο. Κάνει τον απλό άνθρωπο να αποφεύγει να αγγίξει έναν εγκληματία ή έναν ζπιάνο λες και μεταφέρει μια μολυσματική νόσο. Ετούτη η αποδιοπόμπευση, ετούτος ο φόβος της κολλητικής ιδιότητας μιας κοινωνικής λέπρας βρίσκει στην εγκράτεια του αγγίγματος μια πρόληψη συναινετική της ανωριμότητας και του खुδαίου μα εκτός ανθρώπινης φύσης ατομικισμού. Είναι μια συλλογική φαντασιακή μικροβιοφοβία, μια ψυχαναγκαστική διάσταση της αλλοτρίωσης του σύγχρονου αστού.

Το άγγιγμα είναι η αποθέωση της αφής. Η ποιητική διάθεση του ίδιου του σώματος. Φιλικό, μπτρικό, ερωτικό, αμφιλεγόμενο, σκληρό, διστακτικό, διαγνωστικό, αγχώδες, συμπονετικό, διεστραμμένο, το άγγιγμα μεταφέρει γλαφυρά τις ποιότητες των επιθυμιών μας. Το άγγιγμα δεν είναι σίγουρα κάτι το αδιάφορο, είναι ίσως υποτιμημένο. Μα πόσες, αλήθεια, φορές για να δώσουμε στο διπλανό μας να σιγουρευτεί πως τον ακούμε προσεκτικά, του λέμε : «αυτό που είπες με άγγιξε.»